

Pašvaldības domes lēmumi administratīvā procesa principu kontekstā

Juris Radzevičs

Rīgas Stradiņa universitāte, Doktorantūras nodaļa, Latvija

Ievads. Uzticību valsts pārvaldei veido tās darbības atbilstība iedzīvotāju interesēm un efektivitāte. Pašvaldība saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu likumu ir atvasināta publiska persona, kas darbojas uz likuma "Par pašvaldībām" pamata un pilda izpildvaras administratīvās (valsts pārvaldes) funkcijas, kas sastāv no atsevišķiem pārvaldes uzdevumiem un atbildības par to izpildi. Tai ar likumu ir piešķirta sava autonoma kompetence. Īstenojot deleģētās un autonomās funkcijas, pašvaldība izdod administratīvos aktus, tajā skaitā individuāli adresētus, ko saskaņā ar likuma "Par pašvaldībām" 41. un 47. pantu pieņem pašvaldības dome, ja tiesību akti un pašvaldības nolikums neparedz citu kārtību. Šajā gadījumā pašvaldības dome administratīvā procesa ietvaros darbojas kā iestāde un tai ir saistoši administratīvā procesa principi. Vienlaicīgi pašvaldības domei ir demokrātiski leģitīms raksturs un to nosaka apstākļi, ka to ievēl pašvaldības teritorijas iedzīvotāji un šādi tā kļūst par politiskās pārstāvības orgānu. Administratīvā procesa adresāts ir izpildvara, par kuras sastāvdaļu kā atvasinātu publisku personu tiek uzskatīta pašvaldība, kuras domei jāpiemēro tiesību normas, izmantojot to interpretācijas pamatmetodes (gramatisko, sistēmisko, vēsturisko un teleoloģisko metodi), lai sasniegtu taisnīgāko un lietderīgāko rezultātu.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Pētījuma mērķis ir izvērtēt pašvaldības kā valsts pārvaldes iekārtas sastāvdaļas un tās domes darbības atbilstību administratīvā procesa principiem, atklājot pretrunas starp domes kā leģitīmi deleģētas institūcijas raksturu un domes kā iestādes darbību administratīvā procesa ietvaros, piemērojot tā principus. Pētījuma uzdevums ir sagatavot priekšlikumus tiesību aktu grozījumiem, apskatot domes darbības regulējošos tiesību aktus, vērtējot būtiskākās izmaiņas, kas saistītas ar administratīvā procesa ieviešanu pašvaldībā, analizējot judikatūru un tiesību zinātnieku viedokļus, izmantojot deskriptīvo, dogmatisko, vēsturisko un analītisko metodi.

Rezultāti. Pašvaldības domes darbība, izdodot individuāli adresētus administratīvus aktus, ir pretrunā atsevišķiem administratīvā procesa principiem, jo pašvaldības dome tiek veidota kā politiskās pārstāvības orgāns, proti, tās deputāti tiek ievēlēti uz laiku pēc noteiktu politisko apsolījumu sniegšanas, to kandidātu atlase notiek partiju iekšienē un netiek prasīta tiesību aktu piemērošanai nepieciešamā kompetence. Minētais neatbilst procesuālā taisnīguma principam, kas nosaka, ka amatpersona, par kuras objektivitāti var pastāvēt pamatotas šaubas, nepiedalās lēmuma pieņemšanā.

Secinājumi. Nepieciešams grozīt likumu "Par pašvaldībām", izslēdzot no pašvaldības domes kompetences individuāli adresētu administratīvo aktu izdošanu.